

Erilaiset vesistöt, erilaiset ratkaisut – mitä tämä tarkoittaa vaelluskalojen palauttamisessa?

Kalatiestrategian valmisteluryhmän
työpaja 12.2.2026 Tampereella

Pauliina Louhi

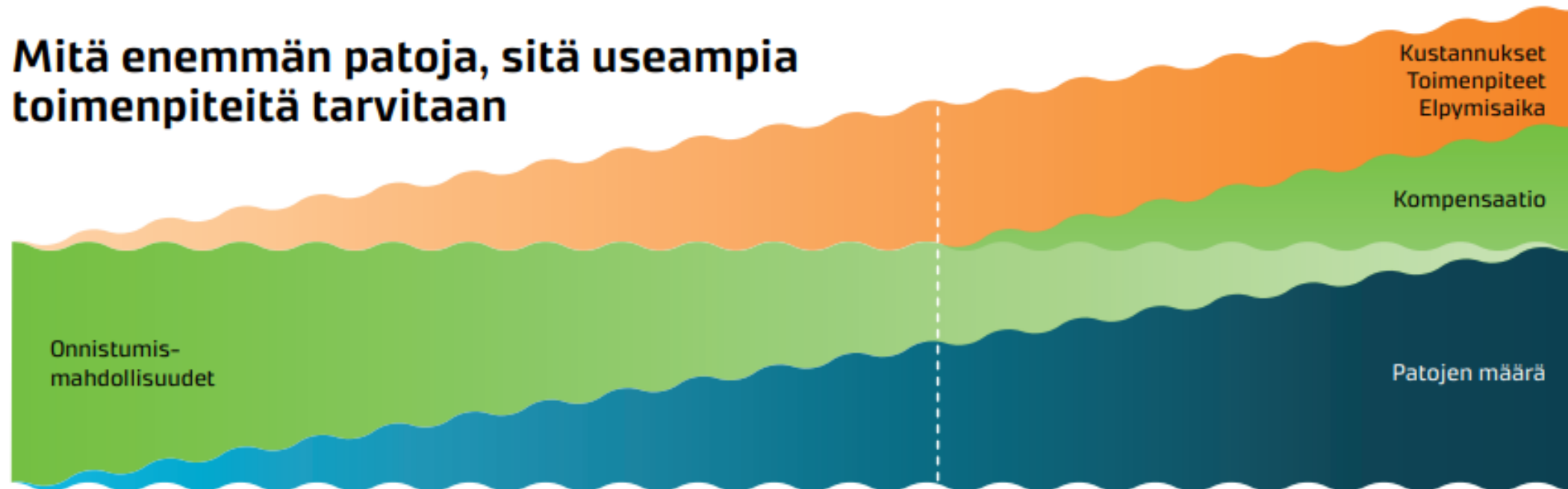

Erilaiset vesistöt vaativat erilaisia ratkaisuja

- Vaelluskalakantojen palauttamisen mahdollisuudet ja kustannukset vaihtelevat kohteittain:
- **Luonnontilaisista jokivesistä** kadonneiden kalakantojen palauttamisen esteinä ovat muun muassa valuma-alueiden maankäytöstä aiheutuva vesistökuormitus, vesistörakentamisen aiheuttamat elinympäristömuutokset ja kalastus
- **Voimakkaasti rakennetuissa vesistöissä** tilanne on vieläkin pahempi, sillä edellä mainittujen lisäksi haasteita aiheuttavat puutteelliset vaellusyhteydet, vesien säännöstely sekä puute lisääntymisalueista. Nämä heikentävät entisestään vaelluskalojen elinmahdollisuuksia.

Mitä enemmän patoja, sitä useampia toimenpiteitä tarvitaan

Ei yhtään patoa

- Valuma-alueiden ennallistaminen
- Virtavesien kunnostaminen
- Rantavyöhykkeen suojelu ja lisääminen
- Kalastuksen rajoittaminen

Muutama pato

- Valuma-alueiden ennallistaminen
- Virtavesien kunnostaminen
- Rantavyöhykkeen suojelu ja lisääminen
- Kalastuksen rajoittaminen
- Vesivoimasta luopuminen
- Pienpatojen purkaminen

Useita patoja

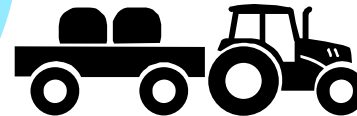
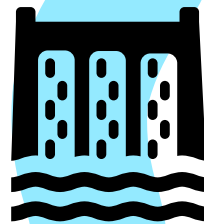
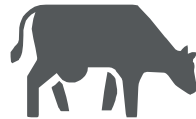
- Valuma-alueiden ennallistaminen
- Virtavesien kunnostaminen
- Rantavyöhykkeen suojelu ja lisääminen
- Kalastuksen rajoittaminen
- Vesivoimasta luopuminen
- Pienpatojen purkaminen
- Luonnonmukaisen ohitusuoman toteuttaminen

0-1 patoa ohitettavana

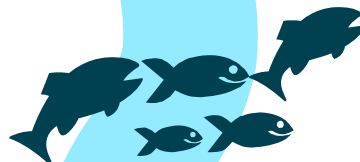

Pääuomassa lisääntymisalueita jäljellä

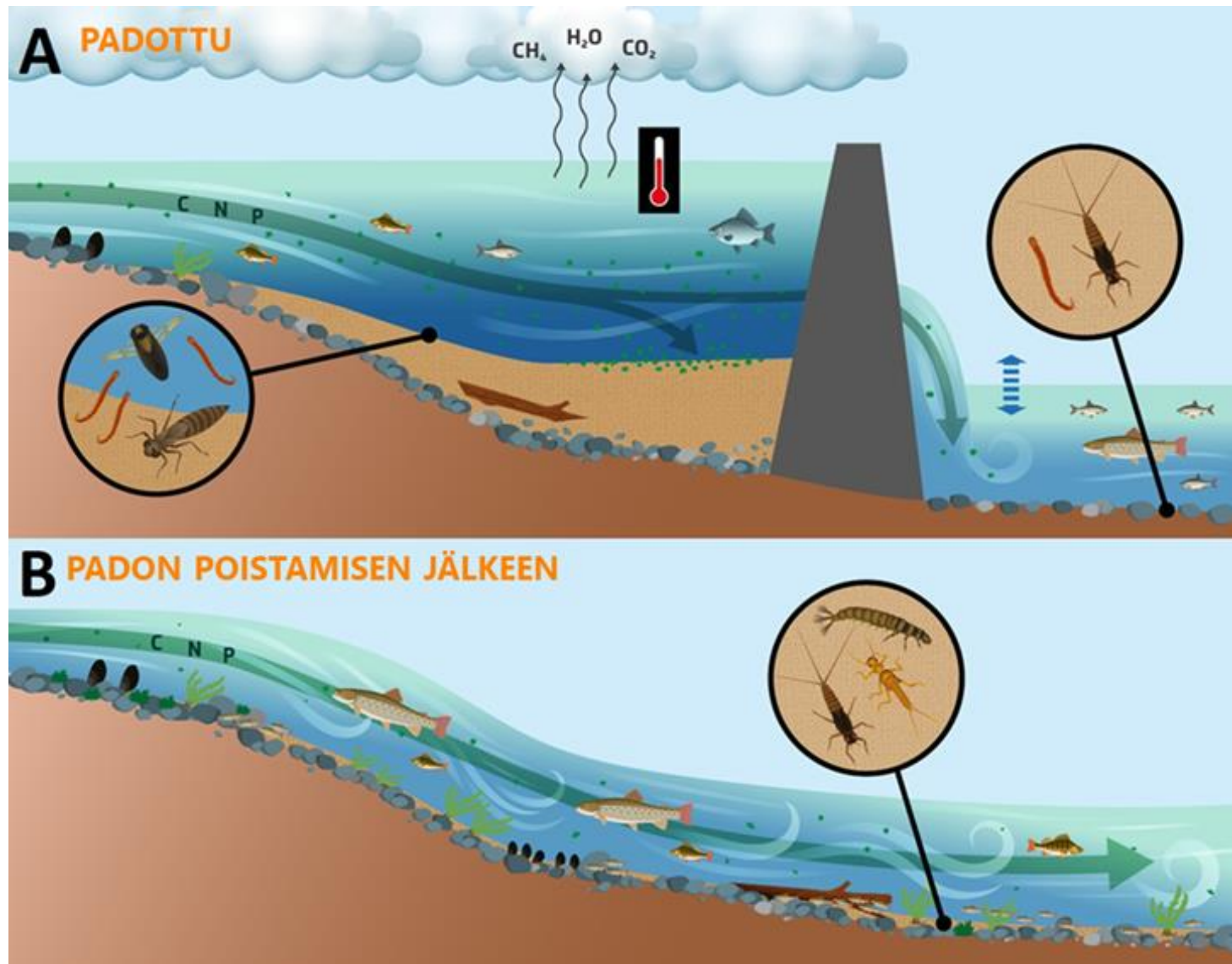
1000 kalaa
-20%= 800 kalaa

1000 kalaa
-20%= 800 kalaa

Patojen poistaminen ennallistaa konnektiviteettia

Useita patoja ohitettavana

Pato1:
1000 kalaa
-20% = 800 kalaa

Pato 2:
-20% = 640 kalaa

Pato 3:
-20% = 512 kalaa

Pato 4:
-20% = 410 kalaa

Pato 5:
-20% = 327 kalaa

**Voimakas säännöstely
Lisääntymisalueiden puute**

Pato1:
1000 kalaa
-20% = 800 kalaa

Pato 2:
-20% = 640 kalaa

Pato 3:
-20% = 512 kalaa

Pato 4:
-20% = 410 kalaa

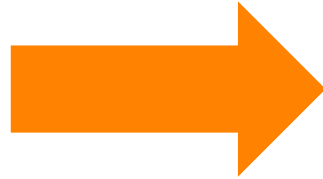
Pato 5:
-20% = 327 kalaa

Ensin tavoite, sitten toimenpiteet

- Vaelluskalakantojen palauttaminen on pitkäkestoinen ja monivaiheinen prosessi
- Palauttamista voidaan aloittaa nopeasti vaiheistamalla toimenpiteet:
 - Vaellusyhteyksien avaaminen, kalojen elinympäristön kunnostaminen, maa- ja metsätalouden sekä kaivostoiminnan vesiensuojelun parantaminen sekä valuma-alueiden veden pidätyskyvyn ennallistaminen, tuki-istutukset ja kalastuksen säätely
- Toimenpiteiden vaikuttavuutta on seurattava
 - Mikäli seuranta osoittaa haluttua vaikutusta vaelluskalakantojen elpymiseen, voidaan toimenpiteitä tehostaa ja mahdollisesti jatkaa "seuraavaan tavoitteeseen"
 - Mikäli seuranta ei osoita haluttua vaikutusta, toimenpiteitä on muutettava tai ne voidaan lopettaa ja suunnata toisaalle

Miten valita oikeita menetelmiä?

- Kohdelajin tai lajiston elinvaatimukset
- Tavoitteen asettelu
- Lisääntymis- ja poikastuotantoalueiden määrä ja sijainti
- Valuma-alueen ominaisuudet ja maankäyttö
- Maanomistussuhteet

- Patojen poistaminen
- Luonnonmukaiset kalatieratkaisut
- Tekniset kalatieratkaisut
- Ylisiirrot
- Säännöstelykäytäntöjen kehittäminen
- Näiden yhdistelmät

SEURANTA

Erilaiset lähtökohdat ja tavoitteet

**Tavoitteet asetetaan vesistön edellytysten
mukaan, ja toimenpiteet kohdennetaan
tavoitteiden saavuttamiseksi**

Kiitos!

Lisätietoa

Orell, P., Louhi, P., Helminen, J., Janhunen, M., Erkinaro, J., Koljonen, S., Peuhkuri, N., Uusitalo, L. & Venesjärvi, R. 2025. Priorisoi, pura, kompensoi ja rahoita – vaelluskalojen palauttaminen kaipaa vaikuttavia toimia. [Politiikkasuositus 9/2025](#), Luonnonvarakeskus.

Louhi, P., Janhunen, M., Huusko, R., Härkönen, L.S., Orell, P., Nikula, R., Alioravainen, N., Heinimaa, P., Vehanen, T., Helminen, J., Rinnevali, R., Huusko, A., Hyvärinen, P., Veneranta, L. & Erkinaro, J. 2025. Vaelluskalojen palauttaminen Kalatiestrategian päivitystyön taustaselvitys. [Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 28/2025](#).